עֵד זוֹמֵם – עד שהוזם בתשרי על עדות שהעיד בניסן של שנה שעברה, אַבַּיֵי אָמַר, לְמַפְרֵעַ – מזמן שהעיד את העדות שהוזם עליה הוּא נִפְסָל, וכל העדויות שהעיד מניסן פסולות. וְרָבָא אָמַר, מִיכָּן – משעה שהוזם בו וּלְהַבָּא הוּא נִפְסָל, אבל כל העדויות שהעיד מניסן ועד תשרי בשירות. מבארת הגמרא: אַבַּיֵי אָמַר לְמַפְרֵעַ הוּא נִפְסָל, שהרי הוברר דמֵעִידָנָא דְּאַסְהִיד – מהזמן שהעיד בשקר רָשָׁע הוּא, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה (שמות כג א) 'אַל תָּשֶׁת יָדְךָ עִם רָשָׁע לִהְיֹת עֵד חָמָס', שאדם לא יהיה עד למי שתובע בשקר את חבירו. וחכמים דרשו מהפסוק אזהרה לדיינים, אַל תָּשֶׁת רָשָׁע עֵד – אל תקבל רשע לעדות, ולכן כל מה שהעיד מהשעה שנעשה רשע, נפסל. וְרָבָא אָמַר מִיכָּן וּלְהַבָּא הוּא נִפְסָל, משום שהדין של עֵד זוֹמֵם, שנפסלים העדים הראשונים על ידי העדים השניים שאומרים עמנו הייתם, חִידּוּשׁ הוּא, שהרי יש כאן שנים בנגד שנים, ואם כן מַאי חָזֵית דְּסָמְכַת אַהֲנֵי, סְמוֹךְ אַהֲנֵי – מה ראית לסמוך על העדים המזימים שאומרים שהעדים הראשונים היו במקום אחר, מדוע לא נסמוך על דברי העדים הראשונים שמעידים שהיו במקום וראו את המעשה. אלא גזירת הכתוב היא זו, ומכיון שכך, אֵין לְךָ בּוֹ אֶלָּא מִשְׁעַת חִידּוּשׁוֹ וְאֵילַךְ – אין לנו לומר שתפסל עדותם אלא משעה שחידשה תורה שהם נפסלים שהוא שעת הזמה ואילך, אך לא קודם ההזמה. אִיכָּא דְּאָמְרִי, רָבָא נַמִּי כְּאַבַּיֵי סְבִירָא לֵיהּ שראוי לפוסלם משעה שהעידו מחמת שהם רשעים, וּמַאי הַטַּעַם דְּקָאָמַר שאין העדים נפסלים אלא מִכָּאן וּלְהַבָּא, מִשּׁוּם פְּסִידָא דְּלִקּוֹחוֹת – שלא יפסידו הלקוחות שקנו שדות בין הזמן שהעיד עד הזמן שנמצא פסול, שלא היו יודעים שהוא פסול, והחתימו אותו כעד על שטר המכירה, ואם יפסל, כל השטרות שחתם עליהם יפסלו.

מבררת הגמרא: מַאי בֵּינַיְיהוּ – מה ההבדל בין שני הטעמים של רבא. מבארת הגמרא: אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ באופן דְּאַסְהִידוּ בֵּי תְּרֵי בְּחַד – שבאו שתי כיתות להעיד על הכת הראשונה, וכל שני עדים מעידים על אחד מהעדים הראשונים עמנו הייתם. לפי הטעם שחידוש הוא, בזה אין חידוש במה שמאמינים לשנים נגד אחד, ויודה רבא שנפסלים משעה שהעידו, אבל לטעם של הפסד לקוחות, אף בזה סובר רבא שיש להכשירם עד שעת הזמה, שלא יהיה הפסד ללקוחות. הבדל נוסף: אִי נַמִּי, דְּפַסְלִינְהוּ בְּגִילְגּוּלְתָּא – שהעדים השניים פסלו את הראשונים בטענה שהם גולנים, ובזה אין חידוש במה שמאמינים לאלו, שהרי באים לפוסלם מצד דבר אחר, ולא במה שמעידים שלא ראו את המעשה. ואם טעמו של רבא משום שעד זומם חידוש הוא, כאן יש לפסלם למפרע, אבל אם טעמו משום הפסד לקוחות, גם באופן זה אם נפסול למפרע יהיה הפסד ללקוחות, ולכך יש להכשירם עד שעת הזמה.

מביאה הגמרא את פסק ההלכה: וְאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה מִדִּיפְתִּי, עֲבַד רַב פָּפֵּי עוֹבְדָא כְּוָותֵיהּ דְּרָבָא – עשה רב פפי מעשה בדין שבא לפניו כדעת רבא, שלא פסלם אלא מכאן ולהבא. מַר בַּר רַב אַשִׁי אָמַר, הִלְכְתָא כְּוָותֵיהּ דְּאַבַּיֵי שנפסל למפרע. פוסקת הגמרא: וְהִלְכְתָא כְּוָותֵיהּ דְּאַבַּיֵי בְּיַ"ל קֻנ"ם – סימני הלכות שפסקו בהם כאביי, ואחד מהם [האות ע"ן] מרמז על עד זומם שהלכה כאביי.

הגמרא דנה באוכל נבילות האם נפסל לעדות: מוּמָר שֶׁאוֹכֵל נְבֵילוֹת, אם אוכלם לְתֵיאָבוֹן – מחמת תאוות אכילה, ונבילות מצויות לו יותר לאכילה מחמת מחירם הזול, דִּבְרֵי הַכֹּל פָּסוּל לעדות, שמאחר ומחמת תאוות ממון אוכל נבילות שמחירם בזול, נחשב הוא בעבירה זו כגזלן שעובר את העבירה משום חמדת הממון ופסול לעדות, אבל אם אוכל נבילות לְחֲכָעִים את ה', בזה נחלקו, אַבַּיֵי אָמַר פָּסוּל, וְרָבָא אָמַר כָּשֵׁר. מבארת הגמרא: אַבַּיֵי אָמַר פָּסוּל, משום דְּהֶוֶה לֵיהּ אדם זה רָשָׁע, וְרַחֲמָנָא – ה' אָמַר אַל תָּשֶׁת רָשָׁע עֵד, וְרָבָא אָמַר כָּשֵׁר, משום שרָשָׁע דְּחָמָס בָּעֵינַן – בכדי לפסול לעדות צריך שיהא רשע של חמס, כלומר גזלן, וכן האוכל נבילות לתיאבון דומה לגזלן בכך שעובר על איסור מחמת ממון, אבל האוכל נבילות כדי להכעיס, אינו רשע של חמס ואינו נפסל. מקשה הגמרא על רבא: מֵיתִיבִי, שנינו ברייתא, נאמר בפסוק (שמות כג א) 'אַל תָּשֶׁת יָדְךָ עִם רָשָׁע לִהְיֹת עֵד חָמָס', דורשים חכמים, אַל תָּשֶׁת רָשָׁע עֵד, אַל תָּשֶׁת חָמָס עֵד – אל תשים גזלן להיות עד. מפרשת הברייתא: אֵלּוּ גַּזְלָנִין וּמוֹעֲלִין בְּשְׁבוּעוֹת – העוברים על השבועות. סבורה הגמרא, מַאי לָאו – האם אין כוונת הברייתא במה שנקטה 'שבועות' בלשון רבים, שאֶחָד [ר"בין] שְׁבוּעַת שָׁוְא – שנשבע על עמוד של אבן שהוא של זהב, וְאֶחָד שְׁבוּעַת אֱמוּן, כלומר שנשבע לשקר כדי להוציא ממון. ומבואר בברייתא שמי שנשבע שבועת שוא נפסל לעדות אף שאינו עובר עבירת ממון, וקשה על רבא שסובר שרק רשע של חמס נפסל לעדות. דוחה הגמרא: לֹא, אִידִי וְאִידִי – שני השבועות שהוזכרו בברייתא, הכוונה בהם רק לעובר על שְׁבוּעַת אֱמוּן, וּמַאי 'שְׁבוּעוֹת' בלשון רבים, הכוונה לִשְׁבוּעוֹת דְּעָלְמָא – מה שבני אדם נשבעים שבועות זה לזה, ואין הכוונה להוסיף סוג נוסף של שבועה.

הגמרא מקשה על אביי: מֵיתִיבִי, שנינו ברייתא נוספת שדרשו חכמים אַל תָּשֶׁת רָשָׁע עֵד, אַל תָּשֶׁת חָמָס עֵד. מפרשת הברייתא: אֵלּוּ גַּזְלָנִין וּמַלְוֵי רִבִּיוֹת, שהעבירה שבידם היא מענין ממון, ומבואר שלא כדעת אביי שפסל אף מי שאין עבירתו מחמת ממון. תְּיוּבְתָּא דְּאַבַּיֵי – פירכא היא לדברי אביי. מסיימת הגמרא: תְּיוּבְתָּא.

הגמרא דנה אם אביי ורבא נחלקו במחלוקת תנאים: נֵימָא כְּתַנָּאֵי, שנינו ברייתא, עֵד זוֹמֵם פָּסוּל לְכָל דִּינֵי הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ, בין לדיני ממונות ובין לדיני נפשות, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, בְּמֶה דְּבָרִים אֲמוּרִים, שֶׁהוּזַם על עדות בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת, שמאחר והוזם על דבר חמור חשוד הוא אף על דבר קל, אֲבָל הוּזַם בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, כָּשֵׁר לְדִינֵי נְפָשׁוֹת. נֵימָא – נאמר שאַבַּיֵי כְּרַבִּי מֵאִיר, וְרָבָא כְּרַבִּי יוֹסֵי. ומבארת הגמרא: אַבַּיֵי שאמר שהאוכל נבילות להכעיס פסול לעדות, סובר כְּרַבִּי מֵאִיר דְּאָמַר אָמְרִינַן מִקּוֹלָא לְחוּמְרָא – שכאשר נפסל על עדות של ממונות הקל, נפסל גם להעיד בדיני נפשות החמור, ואף לאביי כאשר נחשד באכילת נבילות שעבירה קלה היא מפני שרע לשמים ואינו רע לבריות, נחשד גם להעיד עדות שקר החמור שבזה הוא רע אף לבריות. וְרָבָא שסובר שאוכל נבילות להכעיס אינו נפסל לעדות, דְּאָמַר – סובר כְּרַבִּי יוֹסֵי דְּאָמַר מְחוּמְרָא לְקוּלָא אָמְרִינַן – שאם נפסל על עדות של דיני נפשות החמור, נפסל לממון הקל. אבל מִקּוֹלָא לְחוּמְרָא לֹא אָמְרִינַן – אם נפסל בדבר קל אינו נפסל להעיד בדבר חמור, ולכן אם נמצא עובר עבירה שאינו נעשה בה אלא רע לשמים, אינו נחשד להעיד עדות שקר שיהיה בזה גם רע לבריות. דוחה הגמרא: לֹא, אין הכרח לומר שמחלוקת אביי ורבא תלויה בתנאים הללו, וְאִלֵּיבָא דְּרַבִּי יוֹסֵי בּוּלֵי עִלְּתָא לָא פְּלִיגִי – הכל מודים בדעת רבי יוסי הסובר שהחשוד לדבר קל אינו נפסל לדבר חמור, שלדבריו מומר לנבילה אינו נפסל לעדות ממון וכדעת רבא. כִּי פְּלִיגִי אַלִּיבָא [ד־מה דעתו] דְּרַבִּי מֵאִיר, אַבַּיֵי ודאי סובר כְּרַבִּי מֵאִיר, וְרָבָא יאמר, עַד כָּאן לֹא קָאָמַר רַבִּי מֵאִיר הָתָם שאם נפסל בדבר קל נפסל גם לחמור, אֶלָּא גַּבֵּי עֵד זוֹמֵם דְּמָמוֹן, דְּרַע לַשָּׁמַיִם בכך ששיקר בעדותו, וְרַע לַבְּרִיּוֹת בכך שרצה להפסידם, ומשום כך נפסל גם להעיד בעדות נפשות. אֲבָל הָכָא באוכל נבילות להכעיס, דְּרַע לַשָּׁמַיִם וְאֵין רַע לַבְּרִיּוֹת, אף לפי רבי מאיר לֹא יפסל לעדות ממון.

פוסקת הגמרא: וְהִלְכְתָא כְּוָותֵיהּ דְּאַבַּיֵי שאוכל נבילות להכעיס פסול לעדות. מקשה הגמרא: וְהָא אִיתְּמַר – הרי פרכנו את דבריו לעיל מהברייתא של גזלנים ומלוי בריבית שאין נפסל אלא מי שפסולו מחמת ממון. מתרצת הגמרא: הַהִיא, רַבִּי יוֹסֵי הִיא, הסובר שהחשוד לדבר קל אינו נחשד לדבר חמור, ודעת יחיד היא ואינה הלכה. מקשה הגמרא: וְתֶיהֱוֵי נַמִּי – גם אם תהיה הברייתא כדעת רַבִּי יוֹסֵי, עדיין קשה, הרי כלל בידינו שכל היכן שנחלקו רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יוֹסֵי, הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי. מתרצת הגמרא: שָׁאנֵי הָתָם – שונה הדבר במחלוקתם לגבי לפסול מקל לחמור, דְּהָתָם לָן תַּנָּא כְּרַבִּי מֵאִיר – שכתב לנו התנא במשנה את דעתו של רבי מאיר בסתם בלי להזכיר את שם אומרה, ולמדנו מזה שכך ההלכה.

המשך בעמוד פז

מבררת הגמרא: **וְהֵיכָא** סָתָם לָן התנא במשנה דין זה כרבי מאיר.
משיבה הגמרא: **כִּי הָא** דְּבַר **חָמָא** קְטַל **נַפְשָׁא** – כמעשה שהיה בבר
חמא שהרג אדם, **אֲמַר** לֵיהּ רֵישׁ גָּלוּתָא לְרַב **אַבָּא** בַּר **יַעֲקֹב**, פּוֹק עַיֵּין
בֵּהּ – צא ותתבונן כיצד היה המעשה, **אִי** יתברר שׁוֹגֵג **קָטַל**,
לְיַכְּיוּהוּ לְעֵינֵיהּ – ינקרו בית דין את עיניו. **אָתוֹ תְּרֵי סָהֲדֵי אַסְהִידוּ**
בֵּיהּ דְּזַדַּי קְטַל – באו שני עדים והעידו על בר חמא שאכן הרג.

אָזַל אֵיהוּ – הלך בר חמא, **אַיְיתֵי תְּרֵי סָהֲדֵי אַסְהִידוּ בֵּיהּ בְּחַד מַהֲנָךְ**
– והביא שני עדים לפסול את אחד העדים שהעיד לחובתו, **חַד**
מהעדים **אֲמַר**, **קַמַּאי דִּידִי גָּנֵב קָבָא דְּחוּשְׁלָא** – לפני גנב עד זה קב
של שעורים קלופים, ופסול הוא לעדות, **וְחַד אֲמַר**, **קַמַּאי דִּידִי גָּנֵב**
– לפני גנב עד זה

משנה

משנתינו מבארת מי הם הקרובים שפסולים לדון ולהעיד: וְאֵלּוּ הֵן הַקְּרוֹבִין הפסולים לדון ולהעיד לקרובם. אָחִיו, וַאֲחִי אָבִיו וַאֲחִי אִמּוֹ, וּבַעַל אֲחוֹתוֹ, וּבַעַל אֲחוֹת אָבִיו, וּבַעַל אֲחוֹת אִמּוֹ, וּבַעַל אִמּוֹ, וְחָמִיו – אבי אשתו, וְגִיסוֹ – בעל אחות אשתו. כל אלו השנויים לעיל, פסולים הֵן עצמם, וּבְנֵיהֶן וַחֲתָנֵיהֶן. וְחוֹרְגוֹ – בן אשתו מאיש אחר, פסול להעיד לו רק הוא לְבַדּוֹ, אבל בן חורגו וחתן חורגו אינו נפסל להעיד לו. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זוֹ מִשְׁנַת רַבִּי עֲקִיבָא, שכל הקרובים הללו נפסלים, אֲבָל לִפְי מִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה, רק הוֹדּוֹ וּבֶן הוֹדּוֹ – אח אביו ובן אח אביו נפסלים להעיד לקרובם, וְכֵן כָּל הֶרְאוּי לְיוֹרְשׁוֹ פסול להעיד לו, אך כל שאר הקרובים אינם נפסלים.

וְכָל הַקָּרוֹב לוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה – או בשעה שבא להעיד או בשעה שראה את העדות, נפסל להעיד לו. אך אם הָיָה קָרוֹב וְקודם ראיית והגדת העדות נִתְרַחֵק, כגון חתנו, שהוא קרוב מחמת אשתו, ומתה אשתו קודם ראיית העדות, הֲרֵי זֶה כָּשֵׁר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֲפִילּוּ מֵתָה בִּתּוֹ וְיֶשׁ לוֹ בָּנִים מִמֶּנָּה, הֲרֵי זֶה [־החתן] קָרוֹב ופסול לעדות.

הָאוֹהֵב, וְכֵן הַשּׂוֹנֵא את חבירו, פסולים להעיד לחבירם. מבארת המשנה, אוֹהֵב, זֶה שׁוֹשְׁבִינוֹ – אדם שמטפל בצרכי חופתו ובזיווגו, פסול לו בימי חופתו. שׂוֹנֵא, זהו כָּל שֶׁלֹּא דִּבֵּר עִמּוֹ שָׁלֹשׁ יָמִים בְּאֵיבָה – מחמת שנאה. אָמְרוּ לוֹ חכמים לרבי יהודה, לֹא נָחְשְׁדוּ יִשְׂרָאֵל עַל כָּךְ – להעיד בשקר מחמת אהבה ושנאה, ולכך האוהב או השונא כשר להעיד לחבירו.

גמרא

מבררת הגמרא: מַנָּהֲנֵי מִילֵּי – מנין שקרובים פסולים לעדות. מבארת הגמרא: דְּתָנוּ רַבָּנָן, נאמר בפסוק (דברים כד טז) 'לֹא יוּמְתוּ אָבוֹת עַל בָּנִים וּבָנִים לֹא יוּמְתוּ עַל אָבוֹת'. מבררת הברייתא: מָה תַּלְמוּד לוֹמַר, אִם לְלַמֵּד שֶׁלֹּא יוּמְתוּ אָבוֹת בַּעֲוֹן בָּנִים, וּבָנִים לֹא יומתו בַּעֲוֹן אָבוֹת, אי אפשר לפרש כך, שֶׁהֲרֵי כְּבָר נֶאֱמַר בהמשך הפסוק 'אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יוּמָתוּ', ומדוע צריך לכתוב זאת שוב. אֶלָּא, 'לֹא יוּמְתוּ אָבוֹת עַל בָּנִים' שלא יומתו בְּעֵדוּת בָּנִים, והיינו שכשיש שתי אבות שהם אחים, כל אחד מבניהם פסול להעיד לשתי האבות, 'וּבָנִים לֹא יוּמְתוּ עַל אָבוֹת' שלא יומתו בְּעֵדוּת אָבוֹת.

מקשה הגמרא: וְכי האם בָּנִים בַּעֲוֹן אָבוֹת לֹא נענשים, וְהָכְתִיב בתורה שאמר ה' למשה שלש עשרה מדות שהוא נוהג בהם (שמות לד ז), ואחד מהם 'פֹּוקֵד [־זוכר] עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים', הרי שהבנים נענשים בעון אבותיהם. מתרצת הגמרא: הָתָם בפסוק זה, מדובר כְּשֶׁאוֹחֲזִין מַעֲשֶׂה אֲבוֹתֵיהֶן בִּידֵיהֶן – כשחוטאים גם הבנים במה שחטאו אבותיהם, שאז ה' מעניש אותם על עוונותם וגם על עוונות אבותם. מוכיחה הגמרא: כְּדַתַנְיָא בברייתא, נאמר בתוכחה (ויקרא כו לט), 'וְהַנִּשְׁאָרִים בָּכֶם יִמַּקּוּ בַּעֲוֹנָם וגו' וְאַף בַּעֲוֹנוֹת אֲבוֹתָם אִתָּם יִמָּקּוּ, שהבנים יענשו גם על עוונות אבותם. סוברת הברייתא לומר שמדובר רק כְּשֶׁאוֹחֲזִין מַעֲשֶׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם. מבררת הברייתא: אַתָּה אוֹמֵר שמדובר רק כְּשֶׁאוֹחֲזִין במעשה אבותיהם, אוֹ אֵינוֹ – אולי לא מדובר אֶלָּא אף כְּשֶׁאֵין הבנים אוֹחֲזִין במעשה אבותיהם שנענשים על עוונות אבותם. משיבה הברייתא: כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר (דברים כד טז) 'אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יוּמָתוּ', שאין נענשים זה על עוונו של זה, ונמצא אם כן שסותרים הפסוקים זה את זה, הֲרֵי בהכרח שהפסוק 'וְאַף בַּעֲוֹנוֹת אֲבוֹתָם אִתָּם יִמָּקּוּ' מדובר כְּשֶׁאוֹחֲזִין מַעֲשֶׂה אֲבוֹתֵיהֶן בִּידֵיהֶן, והפסוק 'אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יוּמָתוּ' כשאינם אוחזים.

מקשה הגמרא: וְלֹא – האם אין נענשים זה על עוונו של זה, וְהָכְתִיב בתוכחה (ויקרא כו לז) 'וְכָשְׁלוּ אִישׁ בְּאָחִיו' – שכאשר ינוסו מהאויב יכשלו זה בזה, ודרשו חכמים 'באחיו' היינו בשביל אחיו, כלומר אִישׁ יכשל ויענש בַּעֲוֹן אָחִיו, מְלַמֵּד, שֶׁכּוּלָּן עֲרֵבִים זֶה בָּזֶה – כל אחד מישראל ערב על שמירת המצוות של חבירו, ואם חבירו יעבור על המצוה, יענש אף הוא. ורואים מכאן שיתכן שיענש אדם על עון חבירו. מתרצת הגמרא: הָתָם מה שדרשו שיענש על עון חבירו, מדובר באופן שֶׁהָיָה בְּיָדָם לְמַחוֹת באחיהם שלא יחטאו, וְלֹא מִיחוּ, ולכן נענשו על עוונם.

---

1 קַתָּא דְּכוּרְתָּא – ידית של רומח, אָמַר לֵיהּ רב אבא לבר חמא, מַאי
2 דַּעֲתָיךְ – מה היתה דעתך לפסול את אחד מהעדים הראשונים,
3 שהלכה כְּרַבִּי מֵאִיר שעדים החשודים בעבירות ממון חשודים גם
4 לשקר בעדות של נפשות, ולכך העד שגנב ממון לא יהיה נאמן
5 להעיד עליך שהרגת את הנפש, והלא כלל בידינו שכשנחלקים
6 רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יוֹסֵי, הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי, וְרַבִּי יוֹסֵי הָאֲמַר – הרי סובר,
7 עד שהוזַם בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, כָּשֵׁר לְדִינֵי נְפָשׁוֹת, ואף שהעידו על עד
8 זה שגנב ממון, יהיה נאמן להעיד עליך שהרגת את הנפש. אָמַר
9 לֵיהּ רַב פָּפִּי לרב אבא, הָנֵי מִילֵּי – דבר זה שהלכה כרבי יוסי נגד
10 רבי מאיר, אינו אלא הֵיכָא דְּלֹא סָתַם לָן תַּנָּא כְּרַבִּי מֵאִיר – במקום
11 שרבי לא שנה את שיטת רבי מאיר בסתם בלי להזכיר את שם
12 אומרה, אבל הָכָא לגבי עד שנחשד לענין ממון, סָתַם לָן תַּנָּא כְּרַבִּי
13 מֵאִיר ללמדינו שהלכה כדבריו, שהחשוד בממונות חשוד לשקר
14 גם בנפשות, ולכן גם העד שהעידו עליו בגניבת ממון, אינו נאמן
15 להעיד על בר חמא שהרג את הנפש.
16 מבררת הגמרא: מַאי – היכן מצא רב פפי שרבי סתם במשנה
17 כרבי מאיר, אִילֵימָא מֵהָא דְּתַנְיָא במשנה (נדה מט:), כָּל הָרְאוּי לָדוּן
18 בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת, רָאוּי לָדוּן גם דִּינֵי מָמוֹנוֹת, וסבור היה רב פפי,
19 שמשנה זו עוסקת בחשודים מחמת עבירה. ויש לברר, מַנִּי –
20 בשיטת מי שנה רבי משנה זו, אִילֵימָא רַבִּי יוֹסֵי הִיא, לא יתכן לומר
21 כן, דְּהָא אִיכָּא עֵד זוֹמֵם דְּהוזם בעדות מָמוֹן, ודינו דְּכָשֵׁר לְדִינֵי
22 נְפָשׁוֹת וּפָסוּל לְדִינֵי מָמוֹנוֹת, ואילו במשנה בנדה מבואר שאם כשר
23 לדיני נפשות כשר גם לדיני ממונות, אֶלָּא לָאו, בודאי שמשנה זו
24 רַבִּי מֵאִיר הִיא, הסובר שהחשוד לממון חשוד גם לנפשות. ונמצא
25 שלדעתו אין מי שכשר לנפשות ואינו כשר לממונות, ורבי סתם
26 במשנה זו כדעת רבי מאיר. דוחה הגמרא: מַאי – מנין לך הוכחה
27 זו, דִּילְמָא בְּפָסוּלֵי יוֹחֲסִין קָאֵי – שמא משנה זו אינה עוסקת
28 בחשודים להעיד שקר מחמת עבירה, אלא באלו הפסולים לדון
29 מחמת שאינם מיוחסים, וכוונת המשנה לומר שהראוי לדון דיני
30 נפשות שאין בו פגם משפחה, ודאי שהוא מיוחס גם לדון דיני
31 ממונות, ולפי זה אין הוכחה ממשנה זו לרבי מאיר. מוכיחה
32 הגמרא: דְּאִי לֹא תֵּימָא הָכִי שהמשנה שם אינה עוסקת בחשודים
33 מחמת עבירה, אם כן בְּסֵיפָא של המשנה, דְּקָתָנֵי יֵשׁ מִי שֶׁרָאוּי לָדוּן
34 דִּינֵי מָמוֹנוֹת, וְאֵין רָאוּי לָדוּן דִּינֵי נְפָשׁוֹת, אַמַּאי – מדוע ובאיזה אופן
35 מדובר שאֵינוֹ רָאוּי לדון דיני נפשות, ודאי שמדובר דְּאִיתַּיַּם –
36 שהוזם על עדות בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת, וכי באופן זה יהיה רָאוּי לָדוּן דִּינֵי
37 מָמוֹנוֹת, וְהָא דִּבְרֵי הַכֹּל – בין לרבי מאיר ובין לרבי יוסי, כשהוזם
38 בנפשות פָּסוּל הוּא לממונות. אֶלָּא ודאי שהסיפא בְּפָסוּלֵי יוֹחֲסִין
39 קָאֵי, כגון גר וממזר שאף שפסולים לדון בנפשות, כשרים לדון
40 בממונות, ואם כן הָכָא נַמִּי ברישא ששנינו שכל מי שראוי לדיני
41 נפשות ראוי לדיני ממונות, לא מדובר בנחשד על העבירה אלא
42 בְּפָסוּלֵי יוֹחֲסִין קָאֵי, לגבי פסול של פגם משפחה. ואין לנו להוכיח
43 ממשנה זו שרבי סתם בה כשיטת רבי מאיר.
44 הגמרא מביאה משנה אחרת שרבי סתם בה כדעת רבי מאיר: אֶלָּא
45 הָכָא קָא סָתַם לָן תַּנָּא כשיטת רבי מאיר, דְּתַנְיָן במשנה (ר"ה כב.), אֵלּוּ
46 הֵן הַפְּסוּלִים להעיד, הַמְשַׂחֵק בְּקוּבְיָא, וּמַלְוֵי בְּרִבִּית, וּמְפַרְיְחֵי יוֹנִים,
47 וְסוֹחֲרֵי בפירות שְׁבִיעִית, וְהָעַבָדִים. וֶה הַכְּלָל, כָּל עֵדוּת שֶׁאֵין הָאִשָּׁה
48 כְּשֵׁרָה לָהּ, אַף הֵן – הפסולים הללו, אֵין כְּשֵׁרִין לָהּ. ומבררת
49 הגמרא, כַּמַּנִּי – בשיטת מי שנה רבי משנה זו, אִילֵימָא רַבִּי יוֹסֵי
50 שסובר שאינו נפסל מממון לנפשות, וְהָאֵיכָּא – והרי יש מקרה
51 שסותר את הכלל שנאמר במשנה, והוא, עֵדוּת בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת, שֶׁאֵין
52 הָאִשָּׁה כְּשֵׁרָה לָהּ, וְהֵן – ואותם הפסולים כְּשֵׁרִין לָהּ, שהרי אף
53 שנפסלו לממונות כשרים להעיד בנפשות, אֶלָּא לָאו – אלא ודאי
54 משנה זו כְּרַבִּי מֵאִיר הִיא, ולכן כל הפסולים הללו, מכיון שחשודים
55 בענין ממון נפסלים גם להעיד בענין נפשות. והרי לפנינו משנה
56 שרבי סתם אותה כדעת רבי מאיר.
57 לאחר שרב פפי טרח לזכות את בר חמא, על ידי שפסל את העדות
58 שהעידה עליו שהרג, קָם בַּר חָמָא, נָשַׁקֵיהּ אַכָּרְעֵיהּ – נישק את
59 רגליו של רב פפי, וְקִבְּלֵיהּ לְכָרְגֵיהּ דְּכוּלֵי שְׁנֵיהּ – וקיבל עליו לשלם
60 את המס שמוטל על רב פפי כל שנות חייו.